

ETNOKULTŪRINIS UGDYMAS PRIEKULĖS VAIKŲ LOPŠELYJE-DARŽELYJE

Priekulės vaikų lopšelis-darželis yra įsikūręs Priekulės mieste, Klaipėdos rajone, Mažosios Lietuvos etniniame regione. Šis regionas turi savitą istorinį-kultūrinį paveldą. Išskirtinė yra krašto architektūra, kalba, tautosaka, nepakartojami pamario krašto žvejų, amatininkų papročiai ir buitį, čia gyveno svarbūs ir visai tautai reikšmingi įžymūs kūrėjai.

Lietuvių liaudies tradicijos, tai „gyvoji“ kultūra, kurią perimame iš kartos į kartą. Mūsų ikimokyklinėje įstaigoje vaikas patiria pačią pirmąją socializaciją bendruomenėje. Todėl labai svarbu kaip vaikai jaučiasi darželyje, kokia juos supa aplinka, į ką orientuotas ugdymas, kokios yra įstaigos vertybės. Etnokultūros puoselėjimas Priekulės vaikų lopšelyje-darželyje yra viena iš prioritetinių krypčių, skatinančių pažinti savo krašto tradicijas, papročius. Svarbu, kad tai vyktų ne epizodiškai, bet sistemingai ir kryptingai. Šiuo tikslu, į ugdomąjį procesą integruodami etnokultūrinį ugdymą, taikome projekto metodą, kuris yra tęstinis, padedantis nusimatyti kryptis, išsikelti tikslus ir uždavinius, įsivardinti konkrečias priemones, kuriomis įgyvendiname veiklą.

2022 m. įgyvendinome Klaipėdos rajono finansuotą etninį projektą „Kūrybiškai atrandu Mažąją Lietuvą“. Projekte dalyvavo partneriai: Priekulės kultūros centras ir Agluonėnų mokykla-darželis. Kartu su partneriais įgyvendinome veiklas, per kurias vaikai kūrybinėmis priemonėmis pažino savo gyvenamosios aplinkos kultūrinio paveldo lobius.

Kartu bendradarbiaujant su Priekulės kultūros centro renginių organizatore Virgina Asnauskiene, kuri puikiai kalba lietuvininkų tarme ir turi sukaupusi informacijos kaip gyveno pamario krašto žmonės, įgyvendinome edukacijų ciklą „Lietuvininkų gyvenimo būdas“. Jo metu su vaikais plėtotos temos: „Rudens lygiadienis – vėjo vargonai“, „Tautinis kostiumas“, „Plauk laivužis per maružes“, „Pašmekiokim“, „Į žvejus eisim“.

Priekulės vaikų lopšelio-darželio Drevernos skyriaus pedagogai visą savaitę į ugdymo veiklas integravo etnokultūros ir tautodailės temas. Vaikai iš šiaudų rišo paukščius, saules, mėnulių, susipažino su dienos ir nakties laiko trukmės reikšme gamtai. Edukacinio užsiėmimo metu, Drevernos kultūros namuose renginių organizatorė Virgina supažindino ugdytinius su lygiadienio papročiais. Keramikos mokytoja Violeta Šarkė, mokė kurti iš molio vėjo vargonus, juos dekoruoti gamtine medžiaga, puošti įvairiais raštais ar savo vardo raidėmis bei simbolių spaudais. Užsiėmime dalyvavo ne tik ugdytiniai ir mokytojai, bet ir vaikų tėveliai. Visi kartu sukūrė labai gražius molio vargonus, juos išdegtus ir surištus pakabino Drevernos skyriaus lauko erdvėje.

Antroje edukacijoje – „Tautinis kostiumas“, vaikai sužinojo apie Mažosios Lietuvos tautinį kostiumą. Ugdytiniai apžiūrėjo rūbus, sužinojo kaip dėvimi, kokia yra jų paskirtis, kaip buvo gaminami ir iš kokių medžiagų yra rūbai, išgirdo jų pavadinimus lietuvininkų tarme: „delmonas“, „vystelė“, „kedelis“, „rankelkos“, „kempolė“, „šimтарыšė“, „baltėji“, „jupė“, „undarokas“, „skryblius“, „šiuršis“, „žekės“, „jakas“, „kuska“. Vaikams kėlė nuostabą jų grožis ir išskirtinumas, jie stebėjosi, kad senovėje žmonės vienu metu apsirengdavo tiek daug rūbų.

Mažiesiems ypač patiko edukacija apie žvejus, jų gyvenimo būdą, marių žuvis. Edukacijoje ugdytiniai sužinojo kaip seniau žvejai gaudė žuvis, tyrinėjo žvejų tinklus, sužinojo, kad tinklai būdavo rišami iš kanapinių virvių, kad žuvis gaudė ir su iš vytelių pintu krepšiu – bučiumi. Taip pat išgirdo lietuvininkų tarme kaip vadinasi žuvis: „bruišė“ (raudė), „žiobris“, „yle“ (ungurys), „stenta“ (stinta), „lasosė“ (lašiša), „lukutis“ (karšis), „otė“ (plekšnė), „kvapė“ (vėgėlė), „birškis“ (ešeris).

Edukacinių veiklų metu ugdytiniai girdėjo senąją lietuvininkų kalbą, galėjo paliesti senovinius eksponatus, žaidė teminius žaidimus, ratelius. Pasitelkdami savo vaizduotę ir edukacijose įgytą patirtį kūrė iš netradicinių medžiagų, tautiniais motyvais, kūrybinius darbelius ir jais puošė savo ugdomąją aplinką.

Dar vienas svarbus projekto partneris su kuriuo dalintasi patyrimine ir kūrybine veikla – Agluonėnų mokykla-darželis. Projekto veiklose bendradarbiauta su Agluonėnų mokyklos-darželio pedagoge Renata Kutke ir jos ugdytiniais. Kartu įgyvendinome kūrybiškumo savaitę „Mano kraštas – Mažoji Lietuva“. Agluonėnų vaikai kartu su mokytoja aplankė etnografinę sodybą susipažino su jos eksponatais, visą tai nufilmavo ir mums parodė tiesioginio bendravimo metu internetu. Priekulės vaikų lopšelio-darželio ansamblukas Agluonėnų vaikams papasakojo apie Priekulę, jos žymiąsias vietas ir jos žmones, pašoko ratelius, užminė mįsles, padėkojo, kad prisijungė prie iniciatyvos ir palinkėjo lietuvininkų tarme „Veliju giliuk – didel stiuki“ („Linkiu laimės – didelį gabalą).

Kūrybiškumo savaitės metu įgyvendintas respublikinis kūrybinis projektas „Delmono raštai“, prie kurio prisijungė ugdymo įstaigos iš: Klaipėdos, Šilutės, Vilniaus, Kauno, Marijampolės, Telšių, Pasvalio, Baisiagalos ir Klaipėdos rajono. Dalyviai įvairiomis meninės raiškos priemonėmis kūrė įspūdingo grožio ir išmonės delmonus. Sukurta virtuali paroda ir ja pasidalinta internete <https://m.youtube.com/watch?v=SVBqdX95v9s&feature=youtu.be> .

2022 metai paskelbti Mažosios Lietuvos metraštininkės ir rašytojos Ievos Simonaitytės. Rašytojos gyvenimas glaudžiai siejosi su Priekule, čia ji gyveno, rašė ir rūpinosi, kad krašto istorija išliktų „gyva“. Rašytojos indėlis didžiulis, išlaikant ir meniškai aprašant lietuvininkų tradicijas, gyvenimo būdą, kalbą. Priekulės vaikų lopšelio-darželio vaikai apsilankė I. Simonaitytės memorialiniame muziejuje, susipažino su rašytojos istorija, autentiška aplinka ir jos daiktais, sudalyvavo edukacijoje „Ievos rožytės“.

Priekulės vaikų lopšelio-darželio aplinka skatina vaikus pažinti lietuvių liaudies kultūrą, tradicijas. Lauko erdvėje įrengta sodybėlė su joje esančiu mediniu namuku ir jame surinktais buities daiktais: medine lova, klumpėmis, žibaline lempa, lygintuvu, verpimo rateliu. Sodybėlėje vaikai gali tyrinėti ir sužinoti kam buvo naudojami buities daiktai: geldos, nasčiai, linų šukos, kalvaratas, ližė, sviestamušė. Prie namelio pasodintos obelaitės, kriaušės, įrengtas prieskonių darželis. Vaikai gali pasisupti mediniais arkliukais, pažaisti su medinėmis kiaulaitėmis.

Projekto metu šioje etninėje erdvėje organizuoti patyriminiai užsiėmimai. Mokytojų vykdyta nekasdienė veikla, orientuota į lietuvių liaudies kultūros tradicijų perimamumą. Tiek aplinka, tiek žaidimai vaikus paskatino sužinoti, kaip anksčiau žmonės rengdavosi, kokius buities daiktus naudojo, kaip su jais dirbdavo darbus. Mažiesiems patiko žaisti lietuvių liaudies žaidimus: „Pagauk žuvį“, „Virvė“, „Šokinėjantis kankorėžis“, tai jiems buvo nauja žaidybinė patirtis.

Projekte „Kūrybiškai atrandu Mažąją Lietuvą“ įgyvendinta daug edukacinių veiklų: sukurtos sąlygos ugdytiniams „prisiliesti“ prie „gyvosios“ tradicijos, išgirsti gyvenamosios vietovės senąją kalbą, patyrinėti jau muziejiniais eksponatais tapusius buities daiktus, išmokti senovinių žaidimų, apsirengti tautinius rūbus, savo įgytą patirtį išreikšti kūrybinėje veikloje. Etnokultūrinis projektas suteikė pirmines žinias vaikams apie savo gyvenamosios vietovės kultūros tradicijas, atskleidė Mažosios Lietuvos regiono išskirtinumą ir grožį. Mūsų ugdomojoje įstaigoje yra labai svarbu, kad nuo mažų dienų vaikai gautų savo kultūros pagrindus, kad tautos tradicijų perimamumas būtų nuoseklus, įtraukiantis ir priimtinas dabartinei kartai.

Parengė direktoriaus pavaduotoja ugdymui Giedrė Bakienė